

HİNT KUTSAL METİNLERİ
-UPANIŞADLAR-
Cemil Kutlutürk

DERGÂH YAYINLARI 576

Doğu Düşüncesi 6

Sertifika No 14420

ISBN 978-625-7660-44-0

1. Baskı Haziran 2014

Gözden Geçirilmiş 2. Baskı Eylül 2021

Kapak Tasarımı

Ayşe Nurgül Kabasakal

Sayfa Düzeni

E. Gökçe Aksoy

Baskı

Ana Basın Yayın Gıda İnş. Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad.

2622. Sok. No: 6/13

Bağcılar/İstanbul

Tel: (212) 446 05 99

Matbaa Sertifika No 20699

Dergâh Yayınları

Klodfarer Cad. No: 3/20 34122 Sultanahmet/İstanbul

Tel: (212) 518 95 79 80 Faks: (212) 518 95 81

www.dergah.com.tr/bilgi@dergahyayinlari.com

Hint Kutsal Metinleri –Upanişadlar–’ın yayın hakları Dergâh Yayınları’na aittir.

HİNT KUTSAL METİNLERİ -UPANİŞADLAR-

Cemil Kutlutürk

CEMİL KUTLUTÜRK

2007 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Aynı fakülteye 2010 yılında Araştırma Görevlisi olarak atandı. İlk yüksek lisansını aynı üniversitede Dinler Tarihi alanında yaptı. Alanıyla ilgili araştırmalarda bulunmak üzere Hindistan Dış İşleri Bakanlığı'nın desteğiyle 2011-2013 yılları arasında Hindistan'da bulundu. Bu süre zarfında Benares Hindu Üniversitesi Hint Dinleri ve Felsefesi (Hindu Dharma aur Dharşan) bölümünde ikinci yüksek lisansını tamamladı. 2014 yılında bitirdiği doktora teziyle "Bilim Doktoru" unvanı aldı. 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Tübitak projesi kapsamında ABD Columbia Üniversitesi Güney Doğu Asya Çalışmaları Bölümü'nde doktora sonrası araştırmalarda bulundu ve alanıyla ilgili dersler verdi. 2019 yılı Ocak-Mart aylarında ITEC programı çerçevesinde Hindistan'ın Haydarabad kentinde bulundu. Burada "Leadership Management and Development" başlıklı kursa katılıp sertifika almaya hak kazandı. Ayrıca Dürrüşehvar Sultan'ın Hint toplumuna sunduğu katkılara dair alan araştırması yaptı. Aynı yıl Doçent unvanı aldı. Yazar, Hint inanç ve kültür tarihi başta olmak üzere Hint düşüncesinde İslam algısı ve Hindu-Budist-Müslüman ilişkileri üzerine çalışmalarını sürdürmektedir. Bunun yanı sıra İslam tasavvufu ve Hint mistisizminin etkileşimi ve Hint-Türk ilişkileri üzerine de araştırmalarda bulunan Kutlutürk, hâlen Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde görev yapmaktadır.

Çalışmalarıyla, asırlar öncesinden insanlığa ışık tutan
Türk-İslâm bilgini el-Bîrûnî'nin (r.h.) aziz hatırasına ithaf olunur.

İÇİNDEKİLER

9	İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ
11	GİRİŞ
11	I. VEDA KÜLTÜRÜNÜN TEMELLERİ
17	II. HİNDUİZM'DE VAHİY ANLAYIŞI
	19 A. Vahyin Kaynağı
	21 B. Vahyin Alıcısı: Rishi
25	III. VAHİY ÇEŞİTLERİ
33	BİRİNCİ BÖLÜM: HİNDUİZM'İN KUTSAL METİNLERİ
34	I. ŚRUTİ METİNLERİ
34	A. Vedalar
40	B. Brahmanalar
43	C. Aranyakalar
45	D. Upaniṣadlar
53	II. SMRİTİ METİNLERİ
54	A. Vedangalar
57	B. İtihasalar
64	C. Puranalar
67	D. Dharmaśāstralar
69	İKİNCİ BÖLÜM: UPANİŞADLARIN TEMEL ÖĞRETİLERİ
69	I. UPANİŞADLARIN GENEL ÖZELLİKLERİ
79	II. UPANİŞADLARLA İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR
80	A. Atman
82	B. Brahman
85	C. Om Sözcüğü
89	III. UPANİŞADLARIN TEMEL ÖĞRETİLERİ
90	A. Tanrı Tasavvuru
101	B. Yaratılış Düşüncesi
104	C. Tenasūh (Samsara) İnancı
121	D. Kurtuluş (Mokṣa) İnancı
152	E. Kast Anlayışı
156	IV. UPANİŞADLARIN HİNT FELSEFİ SİSTEMLERİNE ETKİSİ

163	ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: UPANIŞAD ÇEVİRİLERİ
164	I. İŞA UPANIŞAD (II ईशोपनिषत् II)
173	II. KENA UPANIŞAD (II केनोपनिषत् II)
182	III. MANDUKYA UPANIŞAD (II माण्डुक्योपनिषत् II)
187	SONUÇ
191	EKLER
193	EK-1. UPANIŞADLARIN GENEL LİSTESİ
196	EK-2. REENKARNASYON ANLAYIŞINI GÖSTEREN TABLO
197	KAYNAKÇA
203	DİZİN

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Hindistan, uluslararası sistemin değişim sürecinde dünyanın yükselen gücü olarak kendini göstermektedir. Bölgenin doğru okunabilmesi için siyasi ve iktisadi tarihi kadar dini ve kültürel arka planının bilinmesi önem arz etmektedir. Diğer taraftan gelişen teknoloji ile birlikte küçülen dünyada bireylerin birbiriyle etkileşim halinde olması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu etkileşim farklı dinlere özgü inanç ve uygulamaların tanınmasını sağlamıştır. Hint menşeli *karma* (eylem/amel), *samsara* (tenasûh/reenkarnasyon), *avatara* (hulûl/bedenlenme), *nirvana* (sönme/kurtuluş), *yoga* ve meditasyon gibi bazı inanç ve ritüeller ülkemizde de merak edilen konulardır. Bunların doğru bir şekilde anlaşılıp değerlendirilebilmesi için Hint kutsal metinlerinin içeriğine dayalı bilimsel çalışmaların yapılmasına ihtiyaç vardır. Zira sözü edilen dini inanç ve ritüeller, kaynağını kutsal metinlerden almaktadır.

İlk baskısı 2014 yılında yapılmış olan elinizdeki eser, böyle bir amaca yönelik hazırlanmıştır. Eserde, Hinduizm'in kutsal metinlerinin teşekkül sürecine ve bu metinlerin oluşumunda rol oynayan temel unsurlara değinilmektedir. Vahiy anlayışından hareketle Hinduizm'deki kutsal metin tasnifi ele alınmaktadır. Özellikle de bu zengin literatür içerisinde muhtevası bakımından dikkat çekici olan ve çeşitli bölümleri itibarıyla bir takım farklılıklar ihtiva eden Upanişad metinleri üzerinde durulmaktadır. Upanişadlardaki Tanrı tasavvuru,

karma ve tenasûh öğretisi, kurtuluş inancı, ölüm ötesi hayat ve kast anlayışı gibi hususlar çalışmamızın temel konularını oluşturmaktadır. Upanişad metinlerinin içeriğine yönelik yaptığımız değerlendirme ve analizler, hem bu metinlerin diğerleri arasındaki yerini ve önemini hem de Hindular nezdindeki değerini ortaya koymaktadır.

Eserin ilk baskısının kısa süre içerisinde bitmiş olması, ülkemizde Hint inanç ve kültür dünyasına ilgi duyulduğunun bir işaretidir. Bölgenin dini ve kültürel çeşitliliği, Hindu-Müslüman münasebetleri ve Türk-Hint ilişkilerinin tarihi arka planı göz önünde bulundurulduğunda böyle bir ilginin mevcut olması gayet doğaldır. Bu güzel gelişme Hint kıtası üzerine çalışan araştırmacılara motivasyon sağladığı gibi önemli bir sorumluluk da yüklemektedir. Okuyuculara doğru ve isabetli fikirler vermek amacıyla elimizden gelen gayret sarf edilmiştir; buna rağmen dil ve kültürden kaynaklanan zorluklardan dolayı bir takım eksikliklerimizin ve hatalarımızın olması ihtimal dâhilindedir. Bu bakımdan tarafımıza yöneltilecek yerinde ve yapıcı eleştirilere açık olduğumuzu belirtmek durumundayız.

Yeni baskıda, eser yeniden gözden geçirilmiş ve gerekli görülen yerlerde ekleme ve çıkarmalar yapılmıştır. Okuyucuların, Hint kutsal metinlerin içeriğine yönelik daha fazla malumat sahibi olmaları amacıyla klasik kabul edilen Upanişadlardan üç tanesi Türkçeye çevrilmiş ve bu kısım üçüncü bölüm olarak eklenmiştir. Çalışma, Hindistan'da iki yıl boyunca edinilen bilgi ve tecrübeler ışığında ve yeni malumatlar dâhilinde gözden geçirilerek tamamlanmıştır. Kitabın ortaya çıkmasında katkıda bulunan değerli hocalarıma, bizleri zor şartlarda okutup yetiştiren anne babama ve özellikle de çalışmalarım esnasında desteğini esirgemeyen kıymetli aileme minnettarım. Eserin ikinci baskısını da yayınları arasına alan ve Türkiye'de üretilen fıkır çabanın kalitesini yükseltmeyi gaye edinen Dergâh Yayınları'na teşekkürü bir borç bilirim.

Gayret bizden, tevfiğ Allah'tandır.